

การศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ¹
A STUDY OF BELIEFS RELATED TO VOLUNTEERING BEHAVIORS
OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

กนกพร สุทธิสันกุล
ดร. นิยะดา จิตต์จรัส
ดร. ภิญาพันธ์ เพี้ยซ้าย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา โดย 1) เปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา ระหว่างนิสิตที่มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน และ 2) ทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิต โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 432 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยชีวสังคม แบบวัดพฤติกรรมอาสา และแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกเป็นความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสามี 2 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Enter multiple regression analysis) ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ระหว่างนิสิตที่มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน พบว่า

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” และได้ทุนสนับสนุนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.1 นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาด้านรวมและด้านย่อยทั้ง 5 ด้าน สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 7 ด้าน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 8.6 โดยมีความเชื่อเพียง 1 ด้านที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม ($\beta = .198$)

คำสำคัญ พฤติกรรมอาสา, ความเชื่อ, แรงจูงใจ, นิสิตนักศึกษา

Abstract

The objective of this study was to discover beliefs underlying volunteering behaviors by 1) comparing beliefs in volunteering behaviors among students with different volunteering behaviors and 2) predicting students' volunteering behaviors using beliefs in volunteering behaviors. The participants were 432 first-to-fourth year undergraduates at Srinakharinwirot University in the academic year of 2013. The data collection instruments involve 1) a questionnaire on the bio-social factors, 2) an evaluative measure of volunteering behaviors and 3) an evaluative measure of beliefs underlying volunteering behaviors. The five aspects of beliefs underlying volunteering behaviors include prosocial behavior function, understanding function, socializing function, future plan function, well-being function while two aspects of beliefs against volunteering behaviors include conceptual bias, and instrumental bias. The data were analyzed using t-tests, Scheffe's method of paired comparison and enter multiple regression analysis. The study revealed that students with higher volunteering behaviors obtained higher overall scores and they scored higher in the five aspects of beliefs supporting volunteering behaviors than those with lower volunteering behaviors at statistical significance level of .01; however, students with different volunteering behaviors showed no difference on overall scores and each of the two aspects of beliefs against volunteering behaviors. Moreover, it was found that the seven aspects of beliefs in volunteering behaviors altogether could predict volunteering behaviors with a prediction power of 8.6% ; and the only one aspect of beliefs, socializing function could predict volunteering behaviors at the significance level of .01 ($\beta = .198$).

Keywords : Volunteering behavior, belief, motivation, undergraduate students

บทนำ

เหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก แม้จะเป็นปรากฏการณ์แห่งความสูญเสียอันใหญ่หลวงที่คาดไม่ถึง อย่างไรก็ตาม แม้เหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นประสบการณ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้น แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งกลับเป็นเหตุการณ์ที่พลิกวิกฤตการณ์อันเลวร้ายให้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของกระแสการทำพฤติกรรมอาสาอย่างกว้างขวาง ซึ่งพฤติกรรมอาสาเหล่านั้น หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกโดยการสละเวลา แรงกาย ทุนทรัพย์ สิ่งของ และสติปัญญาในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีได้คาดหวังผลตอบแทนในรูปแบบจางรางวัลเป็นสำคัญ (นันทรัตน์ ปริวัตรธรรม. 2553: 26) รวมถึงเป็นการทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่ (Cnaan; Handy; & Wadsworth. 1996) นำประโยชน์มาสู่ผู้กระทำ และกลุ่มบุคคลที่สาม (Warburton; & et al. 2001: 594) อีกทั้งยังได้รับความสุขใจเมื่อทำความดี (สมพร เทพสิทธิ์ธา. 2543: 14) และเป็นพฤติกรรมที่ทำด้วยความตั้งใจ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือมาก่อน (อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2552: 20)

มีงานวิจัยหลายเรื่อง que ศึกษาพบประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา อาทิเช่น ประโยชน์ด้านร่างกาย พบว่าผู้ที่ทำพฤติกรรมอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นจะมีสุขภาพร่างกายที่ดี (Thoits; & Hewitt. 2001) และช่วยลดอัตราการเสียชีวิต (Konrath; et al. 2012: 87) ด้านจิตใจ ทำให้ผู้ที่ทำพฤติกรรมอาสาเกิดความพึงพอใจในชีวิตมากขึ้น (Buchanan; & Bardi. 2010: 235) มีการรับรู้ความสามารถของตนและรู้สึกว่าคุณค่า (Onyx; & Warburton. 2003: 65) ด้านกระบวนการคิด ช่วยให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ นำทักษะเดิมที่มีอยู่มาใช้ (University of Michigan. n.d.: Online) ด้านสังคม ช่วยเพิ่มทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้ดีขึ้น (ศุภรัตน์ รัตนमुखย์. 2551: 8-9) อย่างไรก็ตาม ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ที่สำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตน คือ การทำให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เนื่องจากทุกคนร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่หวังผลตอบแทน (กรรณิกา มาโน. 2553: 7) ดังนั้น การทำพฤติกรรมอาสาจึงมีความสำคัญยิ่งและควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสังคม

มูลนิธิช่วยเหลือการกุศลของสหรัฐอเมริกา (Charities Aid Foundation) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรม การให้ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป รวม 153 ประเทศ (Low. 2011: 45-67) โดยพิจารณาจากเงื่อนไขดัชนีย่อย 3 ดัชนี คือ 1. ดัชนีการบริจาคเงินเพื่อการกุศล 2. ดัชนีการอาสาสมัครหรือการอุทิศตนช่วยเหลืองานกุศล 3. ดัชนีการช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มอายุ 15-24 ปี 25-34 ปี 35-49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ผลการสำรวจพบว่า ประชากรอายุ 35-49 ปี มีการบริจาคเงิน การช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าและการอุทิศตนเป็นอาสาสมัครมากที่สุด แต่ประชากรอายุ 15-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน กลับพบว่ามี การบริจาคเงิน และการช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้านาน้อยที่สุด รวมถึงด้านการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีน้อยกว่ากลุ่มอายุ 35-49 ปีและกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ดังนั้น เราจึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยที่มีพลังกาย พลังความคิด พลังสร้างสรรค์ เริ่มมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม

นักวิจัยได้เสนอแนะปัจจัยหลายประการที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการทำพฤติกรรมอาสา และสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเชื่อ เนื่องจากความเชื่อมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมมนุษย์ (ปพาณี วิจิตรวัฒนา. 2541: 31-32) หากบุคคลมีความเชื่ออย่างไรแล้ว ย่อมเป็นเหตุจูงใจให้บุคคลเกิดการรับรู้ การคิด และการกระทำ พฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้นๆ ซึ่งนักวิจัยในต่างประเทศได้เสนอทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาความเชื่อต่อการทำพฤติกรรมอาสาไว้หลายทฤษฎี เช่น แนวคิดหน้าที่ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม และแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม เป็นต้น

สำหรับแนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) เป็นแนวคิดที่อธิบายกระบวนการทางเหตุผล วัตถุประสงค์ ความต้องการ เป้าหมาย การวางแผนและแรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางสังคม จึงมีนักวิจัยหลายท่านได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมอาสา (Clary; Snyder; & Stukas. 1996; Finkelstein; Penner; & Brannick. 2005; McCabe; White; & Obst. 2007; Planalp; & Trost. 2009) และตั้งสมมติฐานไว้ว่า การตัดสินใจทำพฤติกรรมอาสานั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการประเมินเชิงรู้คิดเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้จากการทำพฤติกรรมนั้น ลอร์ว (Law. 2008: 61-64) จึงได้นำแนวคิดหน้าที่ของแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมอาสา มาปรับโครงสร้างใหม่เพื่อใช้ในแง่ของการศึกษาความเชื่อทางบวกเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่น ซึ่งเป็นผลรวมของความเชื่อ 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) หน้าที่ทำความเข้าใจ (Understanding function) หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) และหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) โดยงานวิจัยพบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสา และสามารถเป็นตัวทำนายพฤติกรรมอาสาได้

ส่วนทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนของบุคคล คือ บุคคลจะใช้กลยุทธ์การลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด (Minimize cost) และเพิ่มผลตอบแทนให้ได้มากที่สุด (Maximize reward) โดยอธิบายว่า การที่มนุษย์เราได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าจากการกระทำ ก็จะเกิดความปรารถนาในการกระทำนั้นมากยิ่งขึ้น ในทางกลับกัน มนุษย์จะเลิกกระทำในสิ่งที่เห็นว่า ล้มเหลวหรือก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากจากประสบการณ์ที่ผ่านมา (สุเทพ สุนทรเกษม. 2540: 72, 163) เช่น บุคคลที่มีเป้าหมายของการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ทำเพื่อให้ตนมีประวัติส่วนตัวที่ดี สามารถอวดอ้างกับบุคคลอื่นได้ว่าตนช่วยเหลือผู้อื่น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นที่น่าพอใจ ทำแล้วเกิดผลเสียต่อตนเอง บุคคลนั้นก็เลยเลิกกระทำพฤติกรรมอาสา เช่น เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมอาสาแล้วผลการเรียนลดลง อาจทำให้บุคคลเลิกกระทำกิจกรรมนี้ได้ ส่วนแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) ได้อธิบายถึงความเชื่อเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของการช่วยเหลือที่เราควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานนั้น ได้มีนักวิจัยนำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานมาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครของวัยรุ่น

ซึ่งประกอบด้วย อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) โดยอคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลา ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ เป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม และเป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้อิทธิพลผู้กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหา สำหรับอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือนี้หมายถึง การรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่าไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นก็อาจไม่เป็นที่น่าพอใจ ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครซึ่งเป็นผลรวมจากความเชื่อ 2 ประเภทนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสา และสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ (Law. 2008: 171-172)

ในประเทศไทยมีงานวิจัยที่ได้นำแนวคิดหน้าที่มาศึกษาแรงจูงใจอาสาในนักศึกษา (อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2552: 118) แต่ยังไม่มีการนำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมกับแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคมมาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสา อย่างไรก็ตาม ในการทำความเข้าใจอิทธิพลของความเชื่อ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษาให้ครอบคลุมทั้งความเชื่อที่จูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่ทำให้บุคคลต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสา ดังนั้น ในการวิจัยนี้ นอกจากจะนำแนวคิดหน้าที่มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมกับแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาในบริบทของวัยรุ่นไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับการทำพฤติกรรมนี้ โดยได้บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ที่มีเป้าประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและมีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดหนึ่งในนั้น คือ การมีจิตสำนึกสาธารณะ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2553: 39) โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกำหนดให้นิสิตต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรให้ครบก่อนจบการศึกษา

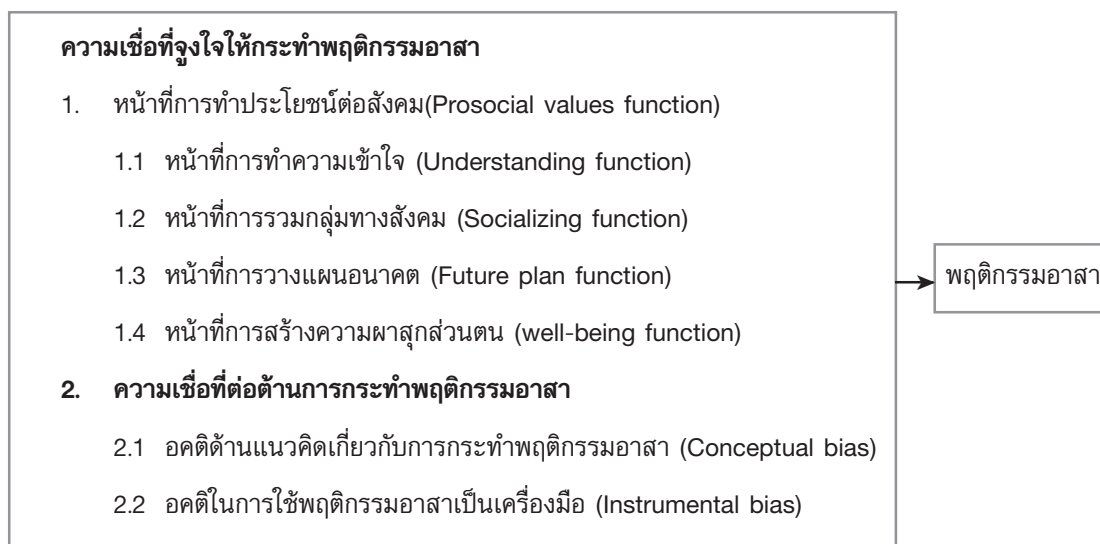
การวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาความเชื่อเกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาในนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อจะพิจารณาว่า นิสิตมีความเชื่อใดที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาและมีความเชื่อใดที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้ ผลงานวิจัยนอกจากจะเป็นประโยชน์ในการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่นแล้ว ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาและความเชื่อที่นิสิตมีต่อการทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนความเชื่อตลอดจนส่งเสริมพฤติกรรมอาสาได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่มีพฤติกรรมอาสาต่างกัน
2. เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิต โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา เป็นตัวทำนายโดยแบ่งความเชื่อเป็น 2 ประเภท คือ ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา มี 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มี 2 ด้าน ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีคำถามวิจัยหลัก คือ ความเชื่อแบบใดที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต ซึ่งในการตอบคำถามจะแบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาย้อนกลับ (Expost Facto Study) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมอาสา ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสา มาก ปานกลาง และน้อย เพื่อย้อนกลับไปศึกษาถึงความเชื่อของนิสิตในแต่ละกลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และส่วนที่สองเป็นการทำนายพฤติกรรมอาสาโดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 กรอบแนวคิดได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมอาสา
กับปัจจัยความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำพฤติกรรมอาสา

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่า มีความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านสูงกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาสมัครน้อยกว่า
2. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านต่ำกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาสมัครน้อยกว่า
3. ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความปลอดภัยส่วนตน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ คัดค้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตได้

นิยามปฏิบัติการ

1. พฤติกรรมอาสา หมายถึง การที่นิสิตเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ไม่รวมถึงบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน โดยการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ สิ่งของ ความรู้ และเวลาตามความสามารถของตนด้วยความสมัครใจ เป็นการกระทำที่ได้หวังผลตอบแทนในรูปแบบเงินจางรางวัล เป็นสำคัญ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือ แต่มิใช่การช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน อันส่งผลให้บุคคลต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจหรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน จำแนกเป็นกิจกรรมที่จัดโดยองค์กรภายนอกและกิจกรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือนิสิต ซึ่งกิจกรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือนิสิตนั้น ต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ และเป็นกิจกรรมที่ทำเพิ่มเติมจาก 8 กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร

พฤติกรรมอาสาวัดได้จากการตอบแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดพฤติกรรมอาสาของกฤตยา ทัพพงษ์ (2552) ลักษณะแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 22 ข้อ ข้อคำถามแต่ละข้อ จะมีตัวเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก คือ ไม่เคยทำ, ทำ 1 ครั้ง, ทำ 2 ครั้ง และทำมากกว่า 2 ครั้ง ให้คะแนน 0, 1, 2 และ 3 ตามลำดับ โดยเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน คือ ผู้ที่ตอบแบบวัดในส่วนของพฤติกรรมอาสาที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีพฤติกรรมอาสาสูงกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า และในกรณีของวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างถูกจัดแบ่งเป็นกลุ่มตามระดับคะแนนเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดพฤติกรรมอาสา ดังนี้ คือ คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.99 นิสิตมีพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย, คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.00 นิสิตมีพฤติกรรมอาสาในระดับปานกลาง, และคะแนนเฉลี่ย 2.01 - 3.00 นิสิตมีพฤติกรรมอาสาในระดับมาก

2. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจที่นิสิตมีต่อการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกเป็นความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา 5 ประเภท และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา 2 ประเภท

2.1 ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่อพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงบวก ประกอบด้วยความเชื่อที่ทำหน้าที่ 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสาเป็นการกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ การให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง และมีความร่วมมือกันของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น โดยการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รับรู้ความสามารถของตนในการช่วยเหลือสังคม

2.1.2 หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์จริง ได้นำทักษะที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะส่วนบุคคลและเข้าใจสังคมมากขึ้น

2.1.3 หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการทำเพื่อต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างมิตรภาพในระหว่างทำงาน พบปะเพื่อนเก่าและได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อนนอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีความสำคัญกับตนเอง

2.1.4 หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพและการตัดสินใจเลือกศึกษาในอนาคตหรือการตั้งเป้าหมายในด้านอาชีพ นอกจากนี้ยังทำให้ประวัติส่วนตัวดูมีคุณค่า

2.1.5 หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก คือ ทำให้รู้สึกดี มีความสุข เห็นคุณค่า ความสำคัญของตนเองและรับรู้อำนาจของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบที่มากกระทบ เช่น การหลีกเลี่ยงความรู้สึกผิด หลีกเลี่ยงจากปัญหาส่วนตัว มีกำลังใจในการก้าวผ่านอุปสรรค

2.2 ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง อคติหรือความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่อพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงลบ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.2.1 อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลา เสียเงิน และไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม และเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหา นอกจากนี้ การทำพฤติกรรมอาสาสามารถทำให้เกิดผลเสียต่อผู้รับได้อีกด้วย เช่น ผู้รับเรียนรู้ที่จะพึ่งพาผู้อื่นเพียงอย่างเดียว

2.2.2 อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่า ไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยการกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจที่นึกถึงประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก นอกจากนี้ ผล

ที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอาสา อาจทำให้ผลการเรียนลดลง ทำให้เสียสุขภาพและมีเวลาอยู่กับคนใกล้ตัวน้อยลง

ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา วัดได้จากการตอบแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 44 ข้อ แบ่งเป็น ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา 29 ข้อ และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา 15 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงที่สุด, ไม่จริง, ค่อนข้างไม่จริง, ค่อนข้างจริง, จริง และจริงที่สุด ให้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 ตามลำดับ โดยเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน คือ ผู้ที่ตอบแบบวัดในส่วนของความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา หรือความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้งด้านรวมและด้านย่อยที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา หรือความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาสูงกว่า ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากร** คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 18,871 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 432 คน แบ่งเป็นนิสิตในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มละเท่าๆ กัน คือ จำนวน 144 คน โดยนิสิตในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา เป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน คือ 72 คน และแบ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ชั้นปีละ 36 คน

3. **ตัวแปรที่ศึกษา**

3.1 กรณีเปรียบเทียบความเชื่อที่จูงใจและความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ระหว่างนิสิตที่มีพฤติกรรมอาสาต่างกัน

ตัวแปรแบ่งกลุ่ม คือ พฤติกรรมอาสา แบ่งเป็นพฤติกรรมอาสาระดับมาก ปานกลาง น้อย

ตัวแปรเปรียบเทียบ ได้แก่

(1) ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ หน้าที่การประโชยชนต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตน

(2) ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา ทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ

3.2 กรณีหาอำนาจการทำนายพฤติกรรมอาสา จากตัวแปรความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา

ตัวแปรทำนาย ได้แก่ ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพิธีกรรมอาสา ทั้ง 5 ด้าน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพิธีกรรมอาสา ทั้ง 2 ด้าน

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ พิธีกรรมอาสา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ตอนที่ 2 แบบวัดพิธีกรรมอาสา และตอนที่ 3 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีกรรมอาสา ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ พบว่า ความเชื่อมั่นแบบแอลฟาของแบบวัดพิธีกรรมอาสา (22 ข้อ) มีค่าเท่ากับ .901 แบบวัดความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพิธีกรรมอาสาโดยรวม (29 ข้อ) มีค่าเท่ากับ .950 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นแบบแอลฟาเป็นรายด้าน ได้แก่ หน้าที่การบำเพ็ญต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความปลอดภัยส่วนตน มีค่าเท่ากับ .842, .898, .790, .771, .859 ตามลำดับ และแบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพิธีกรรมอาสาโดยรวม (15 ข้อ) มีค่าเท่ากับ .951 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นแบบแอลฟาเป็นรายด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพิธีกรรมอาสา และทัศนคติในการใช้พิธีกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ มีค่าเท่ากับ .922, .923 ตามลำดับ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อองค์การนิสิต เพื่อขอความช่วยเหลือจากนายกองค์การนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการเก็บข้อมูลกับนิสิตทั้งหมด 12 คณะ จำนวน 432 คน ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงกรกฎาคม 2556 เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าที วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการวิจัย

ในการตอบคำถามวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาย้อนกลับ โดยทำการเปรียบเทียบความเชื่อของนิสิตที่มีพิธีกรรมอาสาต่างกัน และส่วนสุดท้ายเป็นการทำนายพิธีกรรมอาสา โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีกรรมอาสา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีกรรมอาสา ตามตัวแปรพิธีกรรมอาสา

ผู้วิจัยได้แบ่งพิธีกรรมอาสาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พิธีกรรมอาสา มาก ปานกลาง และน้อย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีกรรมอาสา แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีพิธีกรรมอาสาใน

ระดับมาก มีจำนวนค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมอาสาาระดับมาก (N = 14) และปานกลาง (N = 150) เป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพฤติกรรมอาสาาระดับน้อย (N = 268) ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านของ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามพฤติกรรมอาสา

ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	ระดับพฤติกรรมอาสา	n	X	SD	t	p
ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม	น้อย	268	4.557	.604	6.030**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.887	.517		
หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม	น้อย	268	4.722	.689	4.862**	.000
	ปานกลางและมาก	164	5.053	.683		
หน้าที่การทำความเข้าใจ	น้อย	268	4.753	.685	4.266**	.000
	ปานกลางและมาก	164	5.032	.618		
หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม	น้อย	268	4.503	.717	5.735**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.872	.603		
หน้าที่การวางแผนอนาคต	น้อย	268	4.418	.706	4.445**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.727	.687		
หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว	น้อย	268	4.334	.758	5.379**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.707	.658		
ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม	น้อย	268	2.037	.768	1.359	.087
	ปานกลางและมาก	164	1.928	.864		
อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	น้อย	268	1.983	.786	1.389	.082
	ปานกลางและมาก	164	1.871	.864		
อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ	น้อย	268	2.116	.888	1.118	.132
	ปานกลางและมาก	164	2.014	.984		

**p < .01

จากตาราง 1 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาปานกลางและมาก มีความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและด้านย่อยทุกด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial value function) หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) และหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาอย่างน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านสูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่าแต่สำหรับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาพบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านต่ำกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า

2. การทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ตัวทำนาย 7 ตัว คือ ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 5 ด้าน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้ง 2 ด้าน ผลปรากฏดังตาราง 2 และ 3

ตาราง 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ศึกษา (Intercorrelation Matrix)

ตัวแปร	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y	1	.241**	.223**	.271**	.195**	.216**	-.101*	-.088*
X1		1	.727**	.600**	.522**	.595**	-.379**	-.381**
X2			1	.647**	.593**	.612**	-.397**	-.394**
X3				1	.677**	.637**	-.208**	-.295**
X4					1	.666**	-.172**	-.215**
X5						1	-.223**	-.341**
X6							1	.751**
X7								1

*p < .05. **p < .01

หมายเหตุ:

X1 แทน หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม	X5 แทน หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว
X2 แทน หน้าที่การทำความเข้าใจ	X6 แทน ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา
X3 แทน หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม	X7 แทน ทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ
X4 แทน หน้าที่การวางแผนอนาคต	Y แทน พฤติกรรมอาสา

จากตาราง 2 พบว่า ความเชื่อทุกด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา ซึ่งความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกระทำพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการกระทำพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความเชื่อด้านหน้าที่รวมกลุ่มทางสังคม เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดรองลงมา คือ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน หน้าที่การวางแผนอนาคต อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรที่เป็นตัวแปรทำนายด้วยตนเอง ในส่วนของตัวแปรความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .522 ถึง .727 และตัวแปรความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .751

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ความเชื่อที่จูงใจและความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสารายด้านเป็นตัวแปรทำนาย พฤติกรรมอาสาเป็นตัวแปรเกณฑ์

ตัวทำนาย	b	SE _b	β	t	ρ
ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา					
หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม	.081	.056	.104	1.439	.151
หน้าที่การทำความเข้าใจ	.004	.063	.005	.067	.947
หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม	.156	.057	.198	2.738	.006**
หน้าที่การวางแผนอนาคต	-.020	.054	-.026	-.373	.710
หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน	.039	.053	.052	.733	.464
ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา					
อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	-.045	.049	-.067	-.916	.360
อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ	.044	.044	.075	1.021	.308
		ค่าคงที่ = -.352	SE _{est} = .529		
R = .294		R ² = .086	R ² adj = .071		F = 5.721

จากตาราง 3 พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวม ตัวแปรทำนายทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการทำพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ .294 และร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 8.6 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรทำนาย พบว่า มีเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .198

อภิปรายผล

โดยภาพรวมของผลการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาปานกลางและมาก มีความเชื่อที่สนใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและด้านย่อยทุกด้าน สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในขณะที่นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่า พฤติกรรมอาสาของนิสิตนั้นเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่สนใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา แต่ไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา จะเห็นได้ว่า ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยในส่วนของทฤษฎีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรมอาสาที่พบว่า ความเชื่อที่สนใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สำหรับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านนั้น ถึงแม้จะพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาและอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็ตาม ($r = -.10, -.08$) แต่ก็ถือว่าน้อยมากจนเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลยซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยนี้กับผลการวิจัยของลอว์ (Law, 2008: 163) ในแง่ของความเชื่อที่สนใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของลอว์ กล่าวคือ ความเชื่อที่สนใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยงานของลอว์พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .09 ถึง .22 ส่วนงานวิจัยนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะอยู่ระหว่าง .19 ถึง .27 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน และในแง่ของความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ก็พบว่ามีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของลอว์ กล่าวคือ ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยงานวิจัยของลอว์ได้วัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านรวมเข้าด้วยกัน พบค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ -.21 ส่วนงานวิจัยนี้ ได้วัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาแยกเป็น 2 ด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์

เพิ่มเติม โดยนำความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านมารวมกัน พบค่าความสัมพันธ์เท่ากับ -.10 ถึงแม้จะพบว่าผลวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของลอว์ แต่ค่าความสัมพันธ์ของงานวิจัยนี้ต่ำกว่างานวิจัยของลอว์ ซึ่งความแตกต่างของผลวิจัยดังกล่าวอาจอธิบายได้ด้วยปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน 2 ประการ คือ 1. ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน กล่าวคือ ในงานวิจัยของลอว์ กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ถึง 5,937 คน ในขณะที่งานวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 432 คน และ 2. ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยงานวิจัยของลอว์ จะศึกษาการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครของวัยรุ่นในบริบทของสังคมจีน ซึ่งลอว์ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมของคนจีนจะให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวมากกว่าที่จะให้ความช่วยเหลือคนนอกครอบครัว ในทางตรงข้าม การปฏิบัติกับคนนอกครอบครัว จะเป็นลักษณะของสังคมที่แสวงหาโอกาส โดยบุคคลจะคำนึงถึงการรับมากกว่าการให้ในทุกโอกาสที่จะเป็นไปได้ และถึงแม้ว่าอิทธิพลความเชื่อจากวัฒนธรรมดั้งเดิมจะสอนให้คนจีนช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก แต่คำสอนเหล่านั้นก็ไม่เป็นผลมากนัก ในการทำให้บุคคลบางกลุ่มเกิดความรู้สึกที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น นั่นเป็นเพราะบุคคลเหล่านั้นเชื่อว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและไม่มีประโยชน์ที่แท้จริงในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น (Lau; & Kuan. 1995; Law. 2008: 49; อ้างอิงจาก Ho. 1994) แต่สำหรับสังคมไทย จะสอนให้คนมีความเชื่อเรื่องบุญ บาป ซึ่งเมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมอาสาที้ จะเห็นว่าเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการช่วยเหลือที่มุ่งประโยชน์ของผู้อื่นอย่างแท้จริง โดยไม่นึกถึงว่าตนจะได้สิ่งใดตอบแทน เป็นการกระทำด้วยใจที่มีความเมตตา กรุณา และตระหนักว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น เมื่อจะทำพฤติกรรมอาสา บุคคลจะคำนึงถึงเหตุจูงใจมากกว่าเหตุต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ดังนั้น ด้วยเหตุที่กล่าวมาจึงอาจเป็นผลให้พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาที้มีความเกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา ในระดับที่ต่ำมากในบริบทสังคมไทย เมื่อเทียบกับผลการวิจัยของลอว์

ในประเด็นของการทำนายพฤติกรรมอาสา โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา เป็นตัวทำนาย พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 7 ด้าน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 8.6 อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าความเชื่อทั้ง 7 ด้านจะสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็ทำนายได้ในปริมาณค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากมายที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว (ยูพา บุญอำนาจสุข. 2545: บทคัดย่อ) สถาบันการศึกษา (อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2553: 91) เพื่อน (ธนิดา ทองมีเหลือ และคณะ. 2550: 89) สังคม (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550: 146) และสื่อมวลชน (สุตาพรรณ บินนอก. 2551: 74-82) รวมถึงปัจจัยภายในบุคคลที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมอาสา เช่น เอกลักษณ์แห่งตน เหตุผลเชิงจริยธรรม (คมนา วัชรานันท์. 2546: 89, 101) การรับรู้ความสามารถของตน (พรพรหม พรศพวก. 2550: 75) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมทำงานอาสา เช่น

ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ปัญหาในการเดินทาง การเรียน และการไม่รับทราบข้อมูล (กฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 58) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการทำพฤติกรรมอาสาทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้พบว่า ความเชื่อทั้ง 7 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาได้ แต่ก็พบว่ามีความเชื่อเพียงด้านเดียวเท่านั้น ที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) ซึ่งหมายถึง เป็นการทำความดีกรรมอาสา เพื่อต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างมิตรภาพในระหว่างทำงาน พบปะเพื่อนเก่าและได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน ผลวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานและงานวิจัยของกรีนสเลดและไวท์ (Greenslade; & White. 2005) ที่ได้ศึกษาตัวทำนายการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครในออสเตรเลีย ด้วยการทดสอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและแนวคิดหน้าที่ในการทำงานอาสาสมัคร พบว่า หน้าที่ด้านสังคม (Social function) สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทำนายได้ร้อยละ 16 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเพื่อนนั้นมีอิทธิพลต่อโลกทางสังคมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นต้องการรวมพวกพ้องเป็นกลุ่มก้อน สนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำให้ได้รับการตอบสนองด้านความรู้สึกมั่นคง ความอบอุ่นใจ ได้รับการยกย่องและความเข้าใจจากเพื่อน ที่สำคัญอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนยังได้กลายมาเป็นแรงผลักดันทางสังคมที่เข้มแข็งที่สุดในชีวิตของวัยรุ่น (ประณต คำนิม. 2549: 181)

สำหรับความเชื่อด้านอื่นๆ ที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ผู้วิจัยได้แบ่งความเชื่อดังกล่าวออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกจะเป็นความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (Other-serving belief) ได้แก่ ความเชื่อด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial value function) หมายถึง การทำความดีกรรมอาสา เพื่อต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ ผลการวิจัยนี้มีความขัดแย้งกับสมมุติฐานและงานวิจัยที่ศึกษาแรงจูงใจอาสาของอาสาสมัครในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชน จำนวน 351 คน อายุเฉลี่ย 55 ปี พบว่า แรงจูงใจด้านหน้าที่การให้คุณค่า เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดต่อการทำงานอาสาสมัคร (Planalp; & Trost. 2009: 191) การที่ผลวิจัยมีความแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากในงานวิจัยดังกล่าว ศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยผู้ใหญ่กลางคน ในขณะที่งานวิจัยนี้ได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของอีริคสัน กล่าวคือ ในขั้นพัฒนาการของวัยรุ่นจะเป็นระยะของการพัฒนาความมีเอกลักษณ์แห่งตน (12-20 ปี) วัยรุ่นอยู่ในวัยที่ครุ่นคิดเกี่ยวกับสถานภาพของตนในสังคม รวมไปถึงทางเลือกของเขาในอนาคต ในช่วงเวลานี้ วัยรุ่นจึงมักมีข้อสงสัยเกี่ยวกับตัวเอง และพยายามหาเอกลักษณ์ของตนในด้านต่างๆ ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นช่วงที่มีความคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมากกว่าการให้ความสำคัญกับลักษณะทางสังคม (ประณต คำนิม. 2549: 49) แต่ขั้นพัฒนาการของผู้ใหญ่วัยกลางคนนั้น ตรงกับระยะของ

การพัฒนาความรู้สึกเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างสรรค์สังคม (40-60 ปี) บุคคลจะเปลี่ยนความสนใจจากความรักใคร่ใกล้ชิดไปสู่ความห่วงใยคนรุ่นต่อไป เช่น การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ การสร้างสรรค์ทั้งในสิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งของ ความรู้ ความชำนาญต่อบุคคลอื่น และต่อสังคม (ประณต เค้าฉิม. 2554: 156) ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมการให้ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ของมูลนิธิช่วยเหลือการกุศลในอเมริกาจำนวน 153 ประเทศ ผลสำรวจเมื่อเทียบในแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า ประชากรอายุ 35-49 ปี มีการบริจาคเงิน การช่วยเหลือบุคคล แลกหน้าและการอุทิศตนเป็นอาสาสมัครมากที่สุด แต่ประชากรอายุ 15-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน กลับพบว่ามี การบริจาคเงินและการช่วยเหลือบุคคลแลกหน้าน้อยที่สุด รวมถึงด้านการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีน้อยกว่ากลุ่มอายุ 35-49 ปี และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป (Low. 2011: 45-67)

ตัวแปรความเชื่อกลุ่มที่สอง ที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ จะเป็นความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาเพื่อพัฒนาตน (Self-serving belief) ได้แก่ ความเชื่อด้านการทำความเข้าใจ (Understanding function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสาเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์จริง ความเชื่อด้านการวางแผนอนาคต (Future plan function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสาเพื่อขยายเครือข่ายทางสังคม เพื่อความก้าวหน้าของอาชีพและทำให้ประวัติส่วนตัวดูมีคุณค่า และความเชื่อด้านการสร้างความผาสุกส่วนตน (Well-being function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสาเพื่อสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก และปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ ผลวิจัยนี้ขัดแย้งกับสมมุติฐาน ทั้งๆ ที่ถ้าดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะพบว่า ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และขัดแย้งกับผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาที่พบว่า ความเชื่อด้านการทำความเข้าใจ (Finkelstein; Penner; & Brannick. 2005: 413; McCabe; White; & Obst. 2007: 191) และหน้าที่การวางแผนอนาคต (Planalp; & Trost. 2009: 191; Davilla; & Diaz-Morales. 2009: 86) เป็นตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในงานวิจัยนี้ ความเชื่อดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันเองกับความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาด้านอื่นๆ ในระดับที่สูง เช่น พบว่า ความเชื่อด้านการทำความเข้าใจ (X2) มีความสัมพันธ์กับหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (X3) เท่ากับ .647** ขณะที่หน้าที่การทำความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา (Y) เพียง .223** และหน้าที่การวางแผนอนาคต (X4) มีความสัมพันธ์กับหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (X3) เท่ากับ .677** แต่หน้าที่การวางแผนอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา (Y) เพียง .195** จากลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนว่า หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) ได้ทำหน้าที่แทนความเชื่อทั้งสองในการทำนายพฤติกรรมอาสา ดังนั้น จึงทำให้ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม ส่วนความเชื่อด้านการสร้างความผาสุกส่วนตน (X5) ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก อาจเพราะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ภายในกับตัวแปร

ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาด้านอื่นๆ ในระดับสูง ทำนองเดียวกับกรณีของตัวแปรหน้าที่การทำความเข้าใจและหน้าที่การวางแผนอนาคต ประการที่สอง คือ นิยามการวัดความเชื่อด้านหน้าที่การสร้าง ความผาสุกส่วนตน (Well-being function) ในงานวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยอื่น กล่าวคือ ในงานวิจัยนี้ จะวัด จากการตอบสนองความต้องการในลักษณะอารมณ์ทางบวกและปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ รวมเข้าไว้ด้วยกัน แต่งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะวัดความเชื่อทั้ง 2 ด้านนี้แยกกัน กล่าวคือ ด้านหน้าที่การพัฒนาตนให้ดีขึ้น (Enhancement function) เป็นการตอบสนองอารมณ์ทางบวก เช่น ทำให้รู้สึกดี เห็นคุณค่าในตนเองจากการช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนด้านหน้าที่การปกป้องตนเอง (Protective function) เป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ เช่น การทำอาสาเพื่อที่จะไม่มีเวลาถึงปัญหาส่วนตัว และผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ความเชื่อด้านหน้าที่การพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น คือแรงจูงใจหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอาสา (Greenslade; & White, 2005: 162; อนุ เจริญวงศ์ระยัย และคณะ, 2552: 938) แต่แรงจูงใจที่ไม่ค่อยมีผลผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมทำงานอาสาสมัคร คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การปกป้องตนเอง (Clary; Snyder; & Stukas, 1996: 493-494; Davilla; & Diaz-Morales, 2009: 86) จะเห็นได้จากงานวิจัยของลอว์ (Law, 2008: 165) ที่ศึกษาการทำงานอาสาสมัครในวัยรุ่นเมื่อวัดความเชื่อทั้ง 2 ด้านนี้รวมเข้าด้วยกันเช่นเดียวกับงานวิจัยฉบับนี้ได้แสดงผลที่สอดคล้องกัน คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การสร้างความผาสุกส่วนตน (Well-being function) ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ดังนั้น การรวมกันของความเชื่อทั้ง 2 ด้านเข้าไว้เป็นด้านเดียวกัน จึงอาจเป็นไปได้ที่จะเป็นสาเหตุทำให้ไม่พบผล

สำหรับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) ซึ่งหมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลา ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ เป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ และเป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหาและอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) หมายถึง การรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่าไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก พบพบว่า ความเชื่อทั้ง 2 ด้าน ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนของการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาในระดับต่ำมาก และผลการเปรียบเทียบความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งพบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกันทั้งนี้ด้วยเหตุผลตามที่ผู้วิจัยได้อภิปรายมาแล้วในส่วนของการเปรียบเทียบประเด็นในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง จึงอาจเป็นผลให้ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาในกลุ่มของนิสิต มศว ได้

โดยสรุปงานวิจัยนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่พยายามทำความเข้าใจพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่นไทยในแง่ของการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเชื่อที่เป็นแรงจูงใจให้กระทำหรือความเชื่อต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนในบางส่วนของความเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อกับการมีพฤติกรรมอาสา โดยเฉพาะในส่วนของความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาที่พบว่า มีความเชื่อเพียงด้านเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ซึ่งผลส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับนักกิจกรรมนิสิต/ คณะกรรมการชมรมต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จะจูงใจให้วัยรุ่นหันมาทำพฤติกรรมอาสา โดยเน้นให้เห็นว่าการทำพฤติกรรมอาสา นั้น เป็นการสร้างมิตรภาพใหม่ๆ ซึ่งเมื่อวัยรุ่นได้มาเข้าร่วมแล้ว ก็จะทำให้เห็นประโยชน์ของส่วนอื่นๆ เช่น ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านประสบการณ์จริงได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้ขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพมีความสุขความภาคภูมิใจจากการได้ช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นการปกป้องตนเองต่อปัญหาส่วนตัว ความเหงาหรือความรู้สึกผิดในจิตใจของตน อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ต้องการความชัดเจน ซึ่งควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม นั่นก็คือ ในการวิจัยครั้งนี้ พบความเกี่ยวข้องระหว่างความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา กับพฤติกรรมอาสาที่ไม่ชัดเจน ทั้งๆ ที่ในงานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างชาวฮ่องกง เชื้อสายจีน พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาสมัคร และสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาศึกษาเพิ่มเติมทั้งในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยและคนไทยกลุ่มอื่นเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนว่ามีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมในเรื่องนี้หรือไม่ และเพื่อให้ผลชัดเจน ควรศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลทางวัฒนธรรมกับการทำพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่เป็นแรงจูงใจให้กระทำหรือต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา โดยใช้เครื่องมือวัดชุดที่เทียบเคียงกันได้ สำหรับในส่วนของการวัดความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตน งานวิจัยนี้จะวัดจากการตอบสนองความต้องการในลักษณะอารมณ์ทางบวก และปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบรวมเข้าด้วยกัน แต่งานวิจัยที่ผ่านมาจะวัดความเชื่อทั้ง 2 ด้านนี้แยกกัน และผลการวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า การตอบสนองอารมณ์ทางบวก เป็นแรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้ผลักดันให้ทำพฤติกรรมอาสา แต่การปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ เป็นแรงจูงใจที่ไม่ค่อยมีผลผลักดันให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอาสา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้แยกวัดอารมณ์ทั้ง 2 ขั้วนี้ออกเป็น 2 ด้าน ในการอธิบายความเกี่ยวข้องของพฤติกรรมอาสา นอกจากนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ พบผลวิจัยว่าความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสา เป็นแรงจูงใจที่ส่งผลให้วัยรุ่นทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของอิริคสันในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้เห็นความเชื่อที่มีผลต่อการทำกิจกรรมอาสาของแต่ละช่วงวัย

บรรณานุกรม

- กรรณิกา มาโน. (2553). **ความหมายของชีวิตกับจิตอาสา**. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กฤตยา ทังพงษ์. (2552). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาใน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (ประชากรศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมนา วัชรานินท์. (2546). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษา มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (พัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิดา ทองมีเหลือ; และคนอื่นๆ. (2550). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทรัตน์ ปรีวัดีธรรม. (2553). **การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประณต คำฉิม. (2549). **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2554). **จิตวิทยาวัยผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีณา ฐิติวัฒนา. (2541, มกราคม-มิถุนายน). แนวคิดเรื่องความเชื่อและพฤติกรรมภูมิปัญญาของสถาบันครอบครัวไทยในอดีต. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 24: 29-50.
- พรพรม พรคพวก. (2550). **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). **แผนยุทธศาสตร์ 15 ปี (2553-2567)**. กรุงเทพฯ: บอทานิค.
- ยุพา บุญอำนวยสุข. (2545). **การศึกษาการทำความดีของเยาวชนเพื่อสังคม : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดบวรนิเวศ**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2551). **ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร ศึกษากรณี : มูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน**. กรุงเทพฯ: เซน ปรีนติ้ง.

- สมพร เทพสิทธิ์า. (2543, พฤษภาคม). **แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัคร**. การประชาสงเคราะห์. 43(6): 14-21.
- สุดาพรรณ บินนอก. (2551). **โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ สุนทรเกลาช. (2540). **ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย: พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม**. เชียงใหม่: โกลบอลวิชั่น.
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2552). **การรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. และคนอื่นๆ. (2552, พฤศจิกายน-ธันวาคม). **แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์โปรไฟล์**. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 15(6): 929-941.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Buchanan, Kathryn; & Bardi, Anat. (2010). Acts of Kindness and Acts of Novelty Affect Life Satisfaction. **The Journal of Social Psychology**. 150(3): 235-237.
- Clary, E. G.; Snyder, M.; & Stukas, A. A. (1996). Volunteers' Motivations: Findings from a National Survey. **Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly**. 25(4): 485-505.
- Cnaan, Ram A; Handy, Femida; & Wadsworth, Margaret. (1996, September). Defining Who is a Volunteer: Conceptual and Empirical Considerations. **Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly**. 25(3): 364-383.
- Davilla, M.C.; & Diaz-Morales, J.F. (2009). Age and Motives for volunteering: Further evidence. **Journal of Psychology**. 2: 82-95.
- Finkelstein, Marcia A.; Penner, Louis A.; & Brannick, Michael T. (2005). Motive, Role Identity, and Prosocial Personality as Predictors of Volunteer Activity. **Social Behavior and Personality**. 33(4): 403-418.
- Greenslade, Jaimi H.; & White, Katherine M. (2005, April). The Prediction of Above-Average Participation in Volunteerism: A Test of the Theory of Planned Behavior and the Volunteers Functions Inventory in Older Australian Adult. **The Journal of Social Psychology**. 145(2): 155-172.

- Konrath, Sara; et al. (2012, January). Motives for Volunteering are Associated with Mortality Risk in Older Adults. **Health Psychology**. 31(1): 87-96.
- Lau, S.K.; & Kuan, H.C. (1995). **The Ethos of the Hong Kong Chinese**. Hong Kong: The Chinese University Press.
- Law, Ben M. F. (2008). **Volunteer Service Participation among Secondary School Students in Hong Kong**. Dissertation, Ph.D. (Social Welfare). Hong Kong: The Chinese University of Hong Kong.
- Law, Ben M. F.; & Shek, Daniel T. L. (2009, September). Belief about Volunteerism, Volunteering Intention, Volunteering Behavior, and Purpose in Life among Chinese Adolescents in Hong Kong. **The Scientific World Journal**. 9: 855-865.
- _____. (2011, January). Validation of the Beliefs Against Volunteering Scale among Chinese Adolescents in Hong Kong. **Social Indicators Research**. 100(2): 287-298.
- Low, John. (2011). **World Giving Index 2011**. Retrieved March 6, 2012, from https://www.cafonline.org/pdf/world_giving_index_2011_191211.pdf.
- McCabe, Tamara L.; White, Katherine M.; & Obst, Patricia L. (2007). The Importance of Volunteering Functions to University Students. **Australian Journal of Volunteering**. 12(2): 50-58.
- Onyx, J.; & Warburton, J. (2003). Volunteering and Health among Older People: A Review Australian. **Journal on Aging**. 22(2): 65-69.
- Planalp, Sally; & Trost, Melanie. (2009). Motivations of Hospice Volunteers. **Journal of Hospice and Palliative Medicine**. 26(3): 188-192.
- Thoits, P. A.; & Hewitt, L. N. (2001, January). Volunteer Work and Well-Being. **Journal of Health and Social Behavior**. 42(2): 115-131.
- University of Michigan. (n.d.). **Benefits of student Participation in Community Service**. Retrieved March 10, 2012, from http://sitemaker.umich.edu/356.black/benefits_of_participation_in_Service
- Warburton, J.; et al. (2001, September). Differences between Older Volunteers and Non volunteers : Attitudinal, Normative, and Control Beliefs. **Research on Aging**. 23(5): 586-605.